

ПРОЈЕКАТ

„СРБИЈА И ИЗАЗОВИ У МЕЂУНАРОДНИМ ОДНОСИМА 2025. ГОДИНЕ“

Руководилац пројекта: др Ивона Лађевац

1) Опис планираних истраживања и очекиваних резултата:

Предмет истраживања обухвата феномене и процесе у политичкој, безбедносној, правној и економској равни међународних односа који детерминишу положај Републике Србије у светској политици и привреди у 2025. години, са посебним освртом на околности које су изазвали ратни сукоби на територији Украјине и Блиском истоку.

Научни циљеви пројекта биће остварени спровођењем научних истраживања у четири сазнајне равни: 1) Утврђивање практичне примењивости теоријских приступа, појединих концепата и аналитичких модела из домена научног изучавања међународних односа, међународне безбедности, међународног права и светске економије. У средишту ове равни налазиће се поновно промишљање научне валидности водећих становишта у оквиру актуелне теоријске дебате, те на које начине она могу даље да се развију и примене у одговору на конкретна истраживачка питања која ћемо поставити у оквиру овог пројекта; 2) Дескриптивна анализа постојеће структуре и динамике феномена и процеса У политичкој, безбедносној, правној и економској равни међународних односа, са посебним тежиштем на препознавање нових феномена и процеса са потенцијално важном улогом у обликовању глобалних односа у наредном периоду; 3) На основу резултата дескриптивне анализе истраживачки тимови настојаће да уоче и научно објасне најкрупније изазове на које Србија мора у наредном периоду да одговори да би остварила спољнополитичке циљеве и заштитила виталне интересе; 4) Развијање могућих сценарија за пружање делотворног одговора на старе и нове изазове у политичкој, безбедносној, правној и економској равни међународних односа као основе за осмишљавање конкретних препорука и смерница за успешно спровођење спољне политике Србије у глобалном и регионалном окружењу у наредном периоду.

Друштвени циљеви пројекта су: 1) Синтезом усвојеног и новог научног знања из научних дисциплина међународних односа, међународне безбедности, међународног права, економских наука, политичке географије и дипломатске и војне историје, намера је да се дође до научних резултата који ће послужити као експертска основа за осмишљавање стратегијских и програмских докумената и конкретних дипломатских акција Републике Србије; 2) Упознавање научне, стручне и шире јавности са оствареним научним резултатима ради ваљаног разумевања текућих дешавања на међународном плану и положаја Србије у светској политици и економији. Теоријска и методолошка сложеност спровођења одабраног предмета истраживања у виду феномена и процеса у политичкој, безбедносној, правној и економској равни међународних односа који детерминишу положај Републике Србије у светској политици и привреди у раном 21. веку, определила је на

осмишљавање пет потпројеката који се подударају Института. са организационом структуром Сектора за научноистраживачку делатност

Потпројекте ће спроводити пет научноистраживачких центара Института:

Центар за суседство и Средоземље

Потпројекат: Србија 2025: Изазови у суседству и Средоземљу

Руководилац потпројекта: др Слободан Јанковић

У оквиру потпројекта Центар за суседство и Средоземље бавиће се се изучавањем појава и процеса који имају међународне последице на политичком, економском и правном плану на међудржавних Балкану, Средоземљу и на Блиском истоку: (1) Истраживање суседства, тј. процеса и односа на Балкану и у склопу тога заштита највиталнијих интереса српског народа и државе, који се односе на заштиту територијалног интегритета и анализу даљих праваца и трендова за побољшање сарадње на Балкану и поправљања положаја Републике Србије и српског народа; (2) истраживање регионалних и светских трендова који погађају регионе којима се бавимо. Све то укупно омогућава да се процене последице и могућности деловања Републике Србије у посматраним деловима света, попут миграционих токова, регионалне економске, политичке и безбедносне сарадње; (3) изналажење механизма за балансирање претњи и унапређења могућности у дипломатском деловању у међународним форумима кроз сарадњу са земљама у суседству и на Средоземљу; (4) Праћење динамике ширења конфликта на Средоземљу и на Блиском истоку, посебно динамике односа Ирана, Израела, Ирака и великих сила, и (5) Истраживање практиковања моћи у међународним односима, питања сувереност и слободе у 21. веку.

Центар за евроатлантске студије

Потпројекат: Евроатлантски простор (Америка и Европа) у 2025. години

Руководилац потпројекта: др Невена Станковић Тематски оквир потпројекта обухвата три групе истраживачких питања: 1) међународни феномени и процеси од значаја за евроатлантски простор (са посебним нагласком на тренутно најактуелнија питања, попут Руско-украјинског рата и реактивирања жаришта на Блиском истоку); 2) сполне политике евроатлантских актера (САД - са нагласком на последице промене администрације, ЕУ и њених држава чланица, НАТО, европских држава нечланица ЕУ и НАТО, држава Латинске Америке, Канаде, осталих међународних организација и других недржавних актера) и њихови односи међусобно и са другим међународним актерима; 3) односи Србије с евроатлантским актерима и елементи њене сполне политике који се тичу феномена од значаја за евроатлантски простор.

Центар за евроазијске студије

Потпројекат: Србија 2025: изазови за регионалну сарадњу на простору Евроазије

Руководилац потпројекта: др Ана Јовић-Лазић.

У наредном периоду Центар за евроазијске студије посветиће посебну пажњу истраживању питања регионалне сарадње и испитивању карактера међународних организација које функционишу на простору Евроазије. Приоритетна истраживачка питања биће фокусирана на: (1) испитивање начина функционисања регионалних организација (БРИКС, ОДКБ, АСЕАН, БИМСТЕЦ и тд.); (2) утицај деловања евроазијских регионалних организација на обликовање глобалних трендова, и (3) дескрипција, систематизација и експликација изазова и шанси за спољну политику Србије у Евроазији.

Центар за међународне организације и међународно право

Потпројекат: Србија 2025-2025: изазови у међународном правном и економском поретку

Руководилац потпројекта: др Марко Новаковић

Потпројекат је посвећен свеобухватном истраживању процеса евроинтеграција Србије, јачању њене економске конкурентности како на европском тако и на глобалном нивоу, као и унапређењу међународноправног и европског положаја државе Србије. Посебна пажња биће посвећена анализи актуелних питања развоја и кодификације савременог међународног права, као и испитивању могућности за интензивирање сарадње Србије са међународним економским институцијама. Истраживање ће укључити мултидисциплинарни приступ, уз синтезу правних, економских и политичких аспеката, са намером да пружи јасне смернице за даљи развој реформских и интеграционих процеса. Циљ истраживања је да се утврде кључне препреке и могућности у процесу усклађивања правног и институционалног система Србије са стандардима Европске уније. Ово укључује детаљну анализу законодавства у областима попут владавине права, заштите животне средине, конкуренције и јавних набавки како када је у питању нормативни оквир Републике Србије тако и ЕУ. Истовремено, посебан акценат биће стављен на трговинске и економске аспекте, са циљем да се идентификују мере за подршку домаћим извозницима и повећање конкурентности привредних грана које имају потенцијал за успех на тржишту Европске уније. Потпројекат ће се такође бавити међународноправним изазовима који су од кључног значаја за спољнополитички положај Србије. Питања као што су статус Косова и Метохије, сукцесија СФРЈ и утицај ових питања на евроинтеграције, биће анализирана са аспекта међународног права и дипломатије. Циљ је да се формулишу препоруке које могу ојачати позицију Србије у текућим и будућим преговорима, како са Европском унијом, тако и у ширем међународном контексту. Посебан део истраживања биће посвећен савременим трендовима у кодификацији међународног права, са нагласком на право Европске уније. Истражиће се улога Србије у међународним форумима, као и потенцијални доприноси које земља може пружити процесима стандардизације и развоја права. Ово укључује и испитивање значаја преседана Европског суда правде и Европског суда за људска права, те

њиховог утицаја на правни и политички оквир Србије. Сарадња са међународним економским институцијама као што су Светска банка, Међународни монетарни фонд и Светска трговинска организација биће један од кључних сегмената потпројекта.

Центар за студије „Појаса и пута“

Потпројекат: Србија и кинеске иницијативе у 2025. години.

Руководилац потпројекта: др Ненад Стекић

Тематски оквир научних истраживања Центра за студије „Појаса и пута“ ће током ове године бити фокусиран на: (1) глобалне политичке, економске и безбедносне ефекте кинеских иницијатива и то пре свега Иницијативе „Појас и пут“, „Кина - ЦИЕЗ кооперационог формата, „Глобалне развојне иницијативе“, „Глобалне безбедносне иницијативе“ и „Глобалне иницијативе за управљање вештачком интелигенцијом“; (2) сполнополитичке изазове и користи које за Србију доноси учешће у поменутиим иницијативама; (3) могуће правце унапређења политичких и економских прилика у Србији кроз Иницијативу „Појаса и пута“, и (4) сагледавање економских потенцијала иограничења везаних за Уговор о слободној трговини који су потписале Србија и Кина.